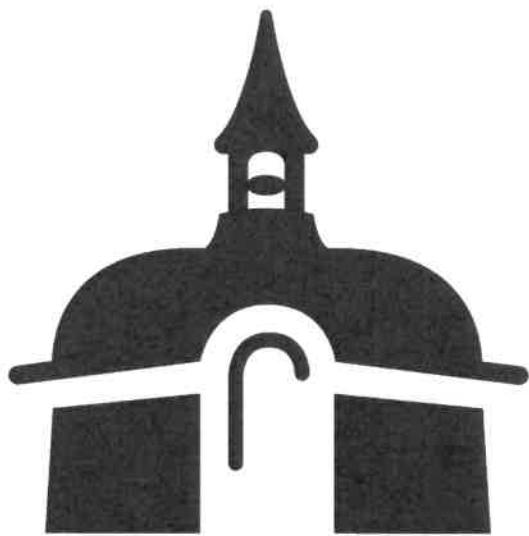

Program proti šikanování

2022 - 2023

ZÁKLADNÍ
—
ŠKOLA
—
SOLNICE

Základní škola Solnice, okres Rychnov nad Kněžnou

Dobrušská 81, 517 01 Solnice, IČO 70979685

1. Úvod

- Program proti šikanování je součástí Preventivního programu ZŠ v Solnici, vychází z Metodického pokynu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních č. j. 22294/2013-1 a je provázán s Metodickým doporučením k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j. 21291/2010-28.
- Tento dokument platí od 1.9.2013.

2. Charakteristika šikanování

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak **fyzické útoky** např. v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i **útoky slovní** v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přihlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Může se realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. **kyberšikanu**. Kyberšikana je jednou z forem psychické šikany. Je to zneužití ICT (informačních a komunikačních technologií), zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu.

3. Důležité znaky šikanování

Důležitými znaky šikanování jsou: záměrnost, cílenost, opakování, nepoměr sil, bezmocnost oběti, nepříjemnost útoku, samoúčelnost agrese. Za šikanování se nepovažuje škádlení a agrese, která nemá znaky šikanování.

4. Projevy šikany

Základní formy šikany:

- **Verbální šikana**, přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana).
- **Fyzická šikana**, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti).
- **Smíšená šikana**, kombinace psychické a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy apod.).

5. Škola v prevenci šikanování

Základem prevence šikanování a násilí na škole je podpora pozitivních vzájemných vztahů mezi žáky (a mezi žáky a učiteli). Škola při efektivní realizaci prevence šikanování usiluje o vytváření bezpečného prostředí a za tím účelem:

- klade důraz na budování otevřených, kamarádských a bezpečných vztahů mezi žáky
- podporuje solidaritu a toleranci
- podporuje vědomí sounáležitosti
- uplatňuje spolupráci mezi dětmi a rozvíjí jejich vzájemný respekt
- rozvíjí jednání v souladu s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince

Ředitel školy odpovídá za systémové aktivity školy v oblasti prevence šikanování a násilí:

- Zajistí vzdělávání pracovníků v akreditovaných kurzech k problematice šikanování.
- Zajistí v souladu s pracovním řádem dohled pedagogických pracovníků nad žáky zejména ve škole před vyučováním, o přestávkách mezi vyučovacími hodinami, mezi dopoledním a odpoledním vyučováním, ve školní jídelně a v šatnách.
- Zajistí, aby žáci i pedagogičtí pracovníci byli seznámeni s negativními důsledky šikanování, a to jak pro jeho oběti a pachatele, tak i pro celý třídní kolektiv. Za zvlášť nebezpečnou je třeba považovat tendenci podceňovat počáteční projevy šikanování.
- Zajistí doplnování školní knihovny o literaturu z oblasti problematiky násilného chování a šikanování.
- Je členem výchovné komise, podílí se na vyšetřování násilí a šikany.
- Koordinuje spolupráci s dalšími výchovnými institucemi a orgány.

Pedagogičtí pracovníci, především třídní učitelé:

- Budou sledovat situaci ve třídách, především změnu v chování jednotlivých žáků.
- Spolupracovat s kolegy ve škole, ptát se na chování žáků v jiných hodinách, o přestávkách.
- Zajímat se o problematiku šikanování – další vzdělávání, studium odborné literatury.
- Pravidelně a citlivě pracovat s žáky své třídy na třídních hodinách.

- Při řešení problémů spolupracují s vedením školy, výchovným poradcem a metodikem prevence.

Výchovný poradce:

- Je členem výchovné komise, podílí se na vyšetřování násilí a šikany, vede o tom zápisy.
- Spolupracuje s kolegy ve škole, sleduje chování žáků v hodinách i o přestávkách.
- Spolupracuje s dalšími institucemi a orgány.

Metodik prevence:

- Je členem výchovné komise, podílí se na vyšetřování násilí a šikany, vede o tom zápisy.
- Spolupracuje s výchovným poradcem, se třídními učiteli, sleduje chování žáků v hodinách i o přestávkách.
- Metodicky se podílí na vedení třídních hodin, poskytuje třídním učitelům materiály týkající se prevence a řešení šikany.
- Spolupracuje s metodičkou prevence z pedagogicko-psychologické poradny.
- Připravuje v rámci prevence Adaptační soustředění pro žáky 6. ročníků.
- Zajišťuje akce v rámci PP.

6. Postupy řešení šikanování

Na řešení šikany se podílí výchovná komise ve složení:

- ředitel školy – Luboš Klapal
- výchovná poradkyně – Jana Ehlová
- metodička prevence – Kateřina Klofáčová
- třídní učitel/ka/

7. Dva scénáře pro řešení šikany

I. Scénář pro obyčejnou počáteční šikanu (Kolář, 2011)

1. Odhad závažnosti onemocnění skupiny a stanovení formy šikany
2. Rozhovor s informátory a oběťmi
3. Nalezení vhodných svědků
4. Individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků a konfrontace oběti s agresory)
5. Ochrana oběti
6. Předběžná diagnóza a volba dvou typů rozhovoru:
 - a) rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření)
 - b) rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku)
7. Realizace vhodné metody:
 - a) metoda usmíření
 - b) metoda vnějšího nátlaku (výchovný pohovor nebo výchovná komise)
8. Třídní hodina
 - a) efekt metody usmíření
 - b) oznámení o potrestání agresorů
9. Rozhovor s rodiči oběti
10. Třídní schůzka
11. Práce s celou třídou

II. Základní krizový scénář pro výbuch pokročilé šikany – Poplachový plán pro tzv. školní lynčování (Kolář, 2011)

A. První (alarmující) kroky pomoci

1. Zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany
2. Bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí

B. Příprava podmínek pro vyšetřování

3. Zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy
4. Zabránění domluvě a křivé skupinové výpovědi
5. Pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře)
6. Oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům

C. Vyšetřování

7. Rozhovor s obětí a informátory
8. Nalezení nejslabších článků nespolupracujících svědků
9. Individuální, popřípadě konfrontační rozhovory se svědky
10. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi)

D. Léčba

11. Metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny

Osvědčila se nám spolupráce s okresní metodičkou prevence Zdenou Ženatovou z pedagogicko-psychologické poradny, která v naší škole provádí sociometrická šetření třídy.

V rámci první pomoci při pokročilých, brutálních a kriminálních šikanách budeme spolupracovat se sociálním kurátorem Milanem Šánou, s pedagogicko-psychologickou poradnou, s Policií ČR, s oddělením péče o rodinu a děti.

7. Nápravná opatření

Škola má k dispozici pro zastavení násilí agresorů běžná, ale i mimořádná nápravná opatření:

- výchovná opatření (napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele školy)
- snížení známky z chování

- převedení do jiné třídy

V mimořádných případech použijeme další opatření:

- ředitel školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení střediska výchovné péče, případně doporučí realizovat dobrovolný pobyt žáka v diagnostickém ústavu
- ředitel školy podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu
- škola umožní agresorovi individuální výchovný plán

8. Závěr

V rámci prevence proti šikanování jsou rodiče i žáci o nebezpečí a projevech šikanování informování letáky. Ochraně proti šikanování se věnuje i nástěnka na chodbě školy, ohroženým žákům slouží schránka důvěry. Snažíme se vytvářet dobré sociální klima ve třídách i v celé škole, šikanování předcházet, jeho projevy řešit a obětem poskytovat okamžitou pomoc.

Vypracovala: Kateřina Klofáčová

